

до наказу від _____ 2021 р. № _____

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету (директор ННІ)

_____ (Яра О.С.)

“ _____ ” _____ 2021 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри міжнародного права
та порівняльного правознавства

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 2021 р.

Завідувач кафедри

_____ (Ладиченко В.В.)

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Право» ОС «Бакалавр»

_____ (Панькова Л.О.)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО»

Спеціальність: 081 «Право»

Освітня програма: «Право»

Факультет: Юридичний

Розробники: Головка Людмила Олександрівна, доцент кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства, к.ю.н., доцент

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь			
Освітній ступінь	«Бакалавр»		
Галузь знань	08 – «Право»		
Спеціальність	081 – «Право»		
Характеристика навчальної дисципліни			
	ПК		
Вид	нормативна		
Загальна кількість годин	90		
Кількість кредитів ECTS	3		
Кількість змістових модулів	4		
Курсовий проект (робота)	-		
Форма контролю	залік		
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання			
	денна форма навчання	заочна форма навчання	
	ПК	БЗ	Мукачєво
Рік підготовки (курс)	-	1	1
Семестр	-	2	2
Лекційні заняття	-	6 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	-	4 год.	4 год.
Лабораторні заняття	-	-	-
Самостійна робота	-	80 год.	80 год.
Індивідуальні завдання	-	-	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	-	-	-

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета курсу полягає у висвітленні теоретичних засад муніципального права.

Завданнями курсу «Муніципальне право» є вивчення системи знань про основи організації та здійснення місцевого самоврядування, дотримання муніципальних прав особистості.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні категорії муніципального права;
- особливості системи муніципального права;
- принципи місцевого самоврядування.

вміти:

- користуватись понятійним апаратом дисципліни;
- застосовувати на практиці систему знань про основи організації та здійснення місцевого самоврядування;
- самостійно працювати з джерелами муніципального права.

У студентів-юристів після засвоєння дисципліни «Муніципальне право» повинні бути сформовані такі **компетенції**:

- **Інтегральна компетенція:**
- Здатність розв'язувати складні задачі та практичні проблеми, які виникають у сфері муніципально-правових відносин, застосовуючи правову доктрину та принципи права.
- **Загальні компетенції:**
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Знання та розуміння предметної області муніципального права та розуміння професійної діяльності юриста у сфері муніципального права.
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями у сфері муніципального права.
- Здатність усвідомлювати рівні можливості в реалізації муніципальних прав.
- **Спеціальні компетенції:**
- Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного муніципального права, а також змісту правових інститутів цієї галузі.
- Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.
- Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування у сфері муніципального права.
- Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів у сфері муніципального права, розуміння їх правового характеру і значення.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Модуль 1. Муніципальне право: поняття, сутність, основні характеристики

Тема 1. Муніципальне право як галузь права України

Поняття муніципального права України. Історія муніципального права України. Джерела муніципального права України. Система муніципального права України. Муніципально-правові відносини.

Тема 2. Муніципальне право як наука і навчальна дисципліна

Муніципальне право як наука. Теоретичні основи місцевого самоврядування. Муніципальне право як навчальна дисципліна.

Тема 3. Конституційно-правові основи місцевого самоврядування

Поняття місцевого самоврядування. Основні принципи місцевого самоврядування. Система місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування і місцеві органи виконавчої влади. Місцеве самоврядування і територіальна автономія.

Тема 4. Місцеве самоврядування та державна влада в Україні

Повноваження органів державної влади у сфері місцевого самоврядування. Державна влада та актуальні проблеми становлення муніципальної влади в Україні.

Змістовий модуль 2. Територіальна громада – основа місцевого самоврядування в Україні

Тема 5. Територіальна громада – основа місцевого самоврядування в Україні

Поняття територіальної громади. Види територіальних громад. Функції і повноваження територіальних громад. Форми діяльності територіальних громад.

Тема 6. Місцеві ради – представницькі органи місцевого самоврядування України

Поняття місцевих рад як представницьких органів місцевого самоврядування і їх види. Місцевий (базовий) і регіональні рівні місцевих рад як представницьких органів місцевого самоврядування. Правовий статус органів місцевого самоврядування. Порядок формування представницьких органів місцевого самоврядування. Функції і компетенція органів місцевого самоврядування.

Тема 7. Форми і методи діяльності представницьких органів місцевого самоврядування

Форми діяльності представницьких органів місцевого самоврядування. Методи діяльності представницьких органів місцевого самоврядування

Тема 8. Конституційно-правовий статус сільських, селищних, міських голів, голів районної, обласної, районної в місті ради

Статус сільських, селищних, міських голів.

Структура навчальної дисципліни «Муніципальне право» для заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	заочна форма – базовий заклад						заочна форма – Мукачєво					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1 семестр												
Змістовий модуль 1. Муніципальне право: поняття, сутність, основні характеристики (15 год.)												

Муніципальне право як галузь права України	14	2	2	-	-	10	14	2	2	-	-	10
Муніципальне право як наука і навчальна дисципліна	10	-	-	-	-	10	10	-	-	-	-	10
Конституційно-правові основи місцевого самоврядування	10	-	-	-	-	10	10	-	-	-	-	10
Місцеве самоврядування та державна влада в Україні	10	-	-	-	-	10	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	44	2	2	-	-	40	44	2	2	-	-	40
<i>Змістовий модуль 2. Організаційно-правова основа місцевого самоврядування (15 годин)</i>												
Територіальна громада – основа місцевого самоврядування в Україні	12	2	-	-	-	10	12	2	-	-	-	10
Місцеві ради – представницькі органи місцевого самоврядування України	14	2	2	-	-	10	14	2	2	-	-	10
Форми і методи діяльності представницьких органів місцевого самоврядування	10	-	-	-	-	10	10	-	-	-	-	10
Конституційно-правовий статус сільських, селищних, міських голів, голів районної, обласної, районної в місті ради	10	-	-	-	-	10	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	46	4	2	-	-	40	46	4	2	-	-	40
Усього годин	90	6	4	-	-	80	90	6	4	-	-	80

5. Теми практичних занять з навчальної дисципліни «Муніципальне право» для заочної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Муніципальне право як галузь права України	2
2	Місцеві ради – представницькі органи місцевого самоврядування України	2
Разом		4

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ НЕ ПЕРЕДБАЧЕНО НАВЧАЛЬНИМ ПЛАНОМ

**6. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ
НЕ ПЕРЕДБАЧЕНО НАВЧАЛЬНИМ ПЛАНОМ**

**7. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ, КОМПЛЕКТИ ТЕСТІВ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ
ЗАСВОЄННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТАМИ**

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Поняття, предмет та методи муніципального права.
2. Муніципально-правові норми та муніципально-правові інститути.
Класифікація муніципально-правових норм.
3. Джерела муніципального права: поняття, види та класифікація.
4. Муніципальне право як наука. Предмет, система, джерела. Функції та методологія науки муніципального права.
5. Муніципальне право як навчальна дисципліна: поняття, система.
6. Зародження та розвиток місцевого самоврядування: історичний аспект
7. Поняття та сутність місцевого самоврядування.
8. Правова природа сучасних теорій та характеристика основних моделей місцевого самоврядування в світовій практиці.
9. Принципи місцевого самоврядування України: поняття, види, правове закріплення.
10. Функції та повноваження місцевого самоврядування в Україні.
11. Конституційні засади взаємовідносин державної влади і місцевого самоврядування.
12. Поняття і види суб'єктів муніципального права.
13. Фізичні особи як суб'єкти місцевого самоврядування.
14. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування: поняття, ознаки та види.
15. Функції і повноваження територіальної громади.
16. Система органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
17. Функції місцевого самоврядування
18. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування
19. Представницькі органи місцевого самоврядування.
20. Склад, порядок формування та форми роботи місцевих рад.
21. Обласні та районні ради: особливості формування та функції.
22. Сільський, селищний, міський голова: порядок обрання, роль у системі місцевого самоврядування.
23. Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад.
24. Місце та роль органів самоорганізації населення в системі місцевого самоврядування.
25. Асоціації та інші форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування.
26. Основні форми участі членів територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення
27. Місцевий референдум як форма безпосередньої участі територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення.
28. Поняття, види та правове регулювання місцевих виборів.
29. Організація і проведення загальних зборів громадян за місцем проживання

ЗРАЗОК БІЛЕТУ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТАМИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОКР «Бакалавр» напрямок підготовки / спеціальність «Правознавство»	Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства 2021 – 2022 навч. р.	ЕКЗАМІНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни «Муніципальне право»	Затверджую Зав. кафедри Ладиченко В.В. _____ 2021 р.
<i>Екзаменаційні запитання</i>			
1. Поняття муніципального права України			
2. Види територіальних громад			
<i>Тестові завдання різних типів</i>			
1. Які муніципально-правові норми мають найвищу юридичну силу? А) законодавчі, що мають вищу юридичну силу Б) норми підзаконних актів В) норми суб'єктів місцевого самоврядування Г) конституційні			
2. Як у Київській Русі називалися збори жителів кількох сіл чи інших населених пунктів?			
3. Найвищий орган самоврядування міських громад у Київській Русі? А) верв Б) віче В) князь Г) рада			
4. Повноваження депутата місцевої ради починаються...			
5. Регламент міської ради затверджується не пізніше, ніж на...			
6. Засідання виконавчого комітету вважаються правомочними, якщо в них беруть участь...			
7. Постійні комісії обираються радою на строк її повноважень у складі голови і членів комісії. Всі інші питання структури комісії вирішуються...			
8. Що являє собою групу (систему) правових норм, які регулюють організацію і діяльність органів виконавчої влади, муніципальну службу і визначають статус муніципальних службовців?			
9. Коли була прийнята Європейська хартія місцевого самоврядування? А) 15 жовтня 1985 р. Б) 06 березня 1996 р. В) 21 липня 1990 р. Г) 18 грудня 1987 р.			
10. Позачергові місцеві вибори призначаються не пізніше ніж за ____ днів до дня виборів А) 150 Б) 30 В) 60 Г) 90			

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час викладення навчальної дисципліни «Муніципальне право» застосовуються такі методи навчання як:

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- **словесні методи**, що застосовується для ознайомлення студентів з матеріалами навчальної дисципліни у вигляді лекцій, розповідей-пояснень та бесід;

- **практичні методи**, що застосовуються для закріплення знань студентів з навчальної дисципліни у вигляді написання рефератів та вирішення задач;

2. **Методи стимулювання**, що застосовуються для зацікавленості студентів навчальною дисципліною у вигляді висвітлення практики застосування аграрного, земельного та екологічного законодавства, а також дискусій, які виникають з цього приводу.

3. **Методи контролю**, що застосовуються для визначення рівня знань студентів з навчальної дисципліни у вигляді проведення усних та письмових опитувань.

9. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

За кредитно-модульною системою викладення навчальної дисципліни «Екологічне право» застосовуються такі основні види контролю знань:

• **поточний контроль** – систематично на різних навчальних заняттях впродовж семестру у формах:

- усне опитування;

- письмові контрольні експрес-роботи;

- тестовий контроль;

• **модульний контроль** – двічі на семестр;

• **підсумковий контроль** – у кінці семестру після вивчення навчальної дисципліни у формі іспиту.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про введення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Науково-методичне забезпечення навчального процесу передбачає: державні стандарти освіти, навчальні плани, навчальні програми з усіх нормативних і вибіркового навчальних дисциплін; програми навчальної, виробничої та інших видів практик; підручники і навчальні посібники; інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять; індивідуальні навчально-дослідні завдання; контрольні роботи; текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Муніципальне право : підручник / П. М. Любченко. – Харків : Право, 2019. – 512 с.
2. Батанов О.В. Муніципальне влада в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / відп. Ред.. М.О.Баймуратов. – К.: Юридична думка, 2012. – 656 с.
3. Любченко П.М. Муніципальне право України: навч. посіб. / П.М.Любченко. –Харків: ФІНН, 2012. – 496 с.
4. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни “Муніципальне право” (освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр”, напрям підготовки 8.03040101 “Правознавство”) / уклад.: С. Г. Серьогіна, П. М. Любченко, І. І. Бодрова та ін. – Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2013. – 59 с.

Допоміжна

1. Конституція України. Чинне законодавство станом на 02.06.16р.
2. Закон України “Про місцеве самоврядування”. Чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 13 січня 2014р. – офіційний текст. К.:2014р.
3. Європейська Хартія місцевого самоврядування// Вісн – 1993 – №6 –С.33-39.
- 4.Всесвітня декларація про місцеве самоврядування// Місцеве самоврядування – 1997. – №1-2 – С.316 – 352.
5. Закон України “Про місцеві вибори” від 14 липня 2015р. №595 – VIII.
6. Закон України “Про статус депутатів місцевих рад” №93 – VI. 11.07.2002. //ВВР Укр. Від 04.10.12р., №40,ст. 290
- 7.Закон України “Про столицю України – місто-герой Київ”, №401 – XIV. 15.01.1999.// ВВР Укра. Від 19.03.99. №11 ст. 79(зі змінами та доповненнями).
- 8.Про органи самоорганізації населення. Закон України №2625 – III від 11 липня 2001р.//ВВР Укр.2001р., №48, ст..254.
- 9.Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України №2493 – III. 07.06.2001// від. ВР України від 17.08.2001, – №33, ст. 175.
10. Муніципальне право України:Підручник /Кол. Світ.; За ред. В.Ф. Погорілка, О.Ф. Фрицького К.: Юрінком Інтер, 2006. – 592с.
11. Погорілко В.Ф., Баймуратов М.О., Бальций Ю.Ю. та ін. Муніципальне право України: Підручник /За ред. М.О. Баймуратова. –2-ге вид. дон. – К.: Правова єдність, 2009. – 720с.
12. Батанов О.В. Муніципальна влада в Україні: проблеми теорії та практики: Монографія/ Відп. ред. М.О. Баймуратов. – К.: Вид-во “Юридична думка”,2010. – 656с.
- 13.Баймуратов О.В. Конституційно-правовий статус територіально громади в Україні: Монографія/ За заг. ред. В.Ф. Погорілка. – К.: Видавничий дім “Ін-Юре”, 2003. – 512с.
- 14.Гураль П.Ф. Територіальна громада в Україні: історико-правове дослідження: Монографія./ Львів. ЛДУВС, “Край”,2008. – 468с.
15. Кравченко В.В., Пітцик М.В. Муніципальне право України. Навч. посібник. К.: “Атіка”, 2003.
- 16.Корнієнко М.І. Муніципальне право України. Концептуальні та організаційно-правові питання. Навч. посібник. К.: “Алерта”, 2005.

12. Інформаційні ресурси

1. Електронний навчальний курс «Муніципальне право» - <http://zemres.nauu.kiev.ua/course/view.php?id=345>
2. Верховна Рада України - <http://rada.gov.ua/>